

Frihed for modsatte Anskuelser og Ret til at udtale disse. Det er Ministeriets Pligt at sørge for, at Tankens og Ordets Frihed ogsaa faar Hjemsted indenfor Militæretaten". Paa dette, der saaledes gik ud overalt i Landet, gives der nu et Svar ved Ministeriets kategoriske Forbud, der altsaa gaar ud paa, at det for Tiden er uforeneligt med en aktiv Officers militære Pligter enten alene eller flere i Forening offentlig at udtale sig i Forsvarssagen. Men efter at vi nu have faaet Oplysning om, hvorledes Forbudet i Virkeligheden lyder, staa vi, naar vi tage Hensyn til Forsvarsministerens Udtalelse her den 15. Januar, overfor det komplet meningsløse. Det er uforeneligt med en Flaadeofficers militære Pligt at udtale sig om Forsvarssagen, hvorimod det er vel foreneligt med de militære Pligter, der hvile paa en Landofficer, at udtale sig om denne Sag! Vel se vi, at Livet i mange Forhold er en stor Komædie, men her ere vi betænkelig nær ved at komme ud i Farcen.

Jeg har nu paavist ved, hvad jeg har fremdraget, at den nuværende Forsvarsministers Forbud er stik imod alt det, som fra Venstres Side tidligere og sidst i 1904 er fremført, og at i Virkeligheden det, som her er sket, er en bidende Haan mod, hvad der den Gang er sagt fra Venstres Side. Bevares vel, vi ere Frisindets Mænd. Paa Feltraabet: Frisindet og den almindelige Valgret kom vi til Magten, men Magten kunne vi ikke udøve uden Tvangsforanstaltninger, uden Foranstaltninger, der have samme Karakter som de berygtede Undtagelseslove. Det gælder blot om altid at gøre det saadan, at det er de faa, som føle disse Tvangsforanstaltninger. Saa mærker den store Masse dem ikke. Saa kan vort Styre trygt gaa videre. Om alt det, vi den Gang udtalte med saa stor en Varme, at Befolkningen maatte tro, at det var vor rodfæstede Overbevisning, at det hørte ligefrem med til vor Livsanskuelse: at Tvang eller blot noget i Retning af Tvang paa dette Omraade maatte ikke udøves, sige vi nu: Ja, det var godt den Gang, saa sent som i 1904, men nu er det Humbug.

Fagmænds Udtalelser, fremsatte af Kendskab til, Interesse for og Kærlighed til en Sag, kunne virkelig aldrig skade noget, og dem kan man heller ikke undvære, om ikke Vankundighed efterhaanden skal komme til at indtage Højsædet. Og enhver Stand — man kan være enig med den eller ej — har den Pligt at forfægte sin Sag, i Særdeleshed naar den betragter denne Sag som en Fædrelandssag. Officererne

have den Ret og, man kan gerne sige, den Pligt, naar Pligten kommer inde fra og ikke ude fra paalægges dem, at tale i Tide og tale indtrængende. Hvad der saa i øvrigt sker, maa Rigsdagen om, det bliver dens Ansvar. Men Officererne have Ret og den selvgivne Pligt til at tale, og det forekommer mig, som jeg ogsaa tidligere har haft Lejlighed til at sige, at man skal ikke føre Befolkningen bag Lyset. Naar Bladene i 1904 skreve det, jeg har citeret, kan man ikke nu sige: Ja, de dumme Blade, hvad skrive de ikke, eller hvis man vil give Bladene den Cadeau, at de ere kloge, saa kan man ikke sige: Ja, Bladene kunne nok skrive den Slags Ting, men Befolkningen glemmer det og lægger ikke videre Vægt derpaa. Det er Mangel paa Hensyn til Befolkningen, og det forekommer mig at være uforsvarligt. Lad os have hvilke Anskuelser, vi ville — meget forskellige Anskuelser raader der angaaende Forsvarssagen —, men lad os dog kæmpe aabent ude i Befolkningen om denne Sag; og lad os se at vinde den Fremgang for vore Anskuelser, som vi kunne, det er vor Ret, og det er vor Pligt, men lad os fremfor alt ikke tage saa lidet Hensyn til Befolkningen, at den skal føres bag Lyset.

Til Slutning vil jeg da blot sige, at Retten til at ytre sig — den, som her er bleven knægtet — kan i det hele ikke debatteres, den kan ikke gøres til Genstand for noget Forbud. Forbudet, der er udstedt, er ikke blot meningsløst i sig selv, men ogsaa grundlovstridigt og forkasteligt.

Forsvarsministeren (*J. C. Christensen*):

Den ærede Forespørger er jo højt oppe, naar han omtaler det nedlagte Forbud paa den Maade, at han kalder det forkasteligt, meningsløst og oven i Købet grundlovstridigt. Grundlovstridighed kan der fornuftigvis slet ikke være Tale om. Grundlovens § 86 siger, at enhver har Ret til ved Trykken at offentliggøre sine Tanker under Ansvar for Domstolene, og at Censur kan ingen Sinde indføres. Men denne Grundlovparagraf er ingenlunde møntet paa dette Forhold, dette Forhold kommer ikke ind derunder. Det er jo soleklart, at Embedspligter kunne Folk selvfølgelig ikke blive fritagne for af den Grund, at de have en almindelig grundlovmæssig Ret til at offentliggøre deres Tanker ved Trykken. Eksempelvis kan det nævnes, at hvis et af de Ministerier, der ikke ere mig underlagte, altsaa ikke noget militært Ministerium, mente, at Øjeblikket fordrede, at der paalagdes dets Embedsmænd en